

С. 220 – 227.

8. Фридман и Хайек о свободе. – М. : Политфакт-Референдум, 1990. – 243 с.

О. А. Боднар,

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В БАНКАХ І НЕБАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Розробка і впровадження фінансових інновацій в діяльність комерційних банків і небанківських кредитних організацій, оцінка сприйнятливості до їх впровадження в даний час потребують особливої уваги з боку фінансово-кредитних організацій. Кожен комерційний банк або небанківська фінансова установа, перш ніж приступити до розробки або впровадження тієї чи іншої інновації, повинні скласти конкретний план дій, проаналізувати можливі труднощі, переваги і недоліки цього проекту. Залежно від конкретних факторів, процес впровадження фінансової інновації може бути як ефективним, так і неефективним.

В даний час інноваційний менеджмент ще не набув достатнього поширення в Україні, тому комерційні банки і небанківські кредитні організації змушені самотійно розробляти показники ефективності.

Слід зауважити, що для кожної організації показники ефективності можуть бути індивідуальними. Все залежить від цілей і характеру інновацій. Як правило, для оцінки ефективності інновацій використовують показники загальної і (або) порівняльної ефективності.

К.В. Василенок [1] зазначає такі види ефективності: економічна ефективність, екологічна ефективність проекту, соціальна ефективність, інші види ефективності.

На наш погляд, стосовно фінансових інновацій, ефективність може бути економічною, науково - технічною (оскільки створення і впровадження фінансових інновацій є ще і внеском у науку в частині досліджень про банки та небанківські кредитні організації), бюджетною (якщо фінансування інновацій здійснюється з бюджету держави, регіону або місцевих органів), соціальною.

Соціальна ефективність по відношенню до фінансових інновацій виділена у зв'язку з тим, що такі глобальні нововведення, наприклад, як віртуальні банки, докорінно змінюють уявлення про класичний банк, світогляд суспільства в цілому. До того ж, на наш погляд, розглядати ефективність від впровадження фінансових інновацій недоцільно тільки з економічної точки зору. Велику роль для життєдіяльності інновацій відіграє реакція населення.

Зауважимо, що загальним для всіх показників ефективності інноваційного проекту є розрахунок коефіцієнта ефективності, який можна визначити як відношення ефекту (результату) від реалізації проекту до витрат, пов'язаних з реалізацією проекту.

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством

Для оцінки загальної економічної ефективності інновацій в економічній літературі виділено такі показники:

1. Інтегральний ефект;
2. Індекс рентабельності;
3. Норма рентабельності;
4. Період окупності [2].

Науково-технічна ефективність від впровадження фінансових інновацій полягає в розвитку банківського сектора загалом: техніки і технології, що використовуються в банківській сфері, розвитку науки про банки та небанківські кредитні організації. В даному випадку наукові знання будуть основою для реалізації інноваційного проекту. Для визначення науково-технічного ефекту можуть бути використані показники оцінки, виражені в балах, що враховують новизну, винахідницький рівень і практичну користь нововведення [3].

Соціальна ефективність фінансових інновацій полягає в тому, що вони сприяють підвищенню якості життя, загальному добробуту, умов праці персоналу, збільшенню продуктивності, прискоренню відновлення життєвого середовища. Глобальна комп'ютеризація дозволяє оптимізувати трудовий процес. На наш погляд, прояви соціальної ефективності не можна вимірювати прямо або опосередковано, в даному випадку доводиться обмежуватися лише якісними, наприклад, соціологічні опитування.

Розглянувши показники ефективності фінансових інновацій в банківській сфері, запропонуємо свої показники оцінки цільових ефектів від застосування фінансових інновацій в банках і небанківських кредитних організаціях. Так, економічний ефект, на наш погляд, можна визначити на основі одержуваних доходів кредитної організації в розрахунку на одного клієнта, соціально-психологічний ефект - на основі соціологічних опитувань, а науково-технічний - на основі рейтингової оцінки.

Зауважимо, що бюджетний ефект теоретично може мати місце лише для банків, оскільки фінансування небанківських кредитних організацій здійснюється виключно за рахунок приватного капіталу. Визначення економічного ефекту полягає в знаходженні різниці отриманого банком або небанківською кредитною організацією доходу після і до впровадження фінансової інновації, визначенні ефекту на основі одержуваного доходу від впровадження фінансових інновацій в діяльність кредитних організацій. Інновації, на наш погляд, не тільки дозволяють зберегти позиції на ринку, вийти на нові, отримати конкурентні переваги, але і підвищити прибуток. Якщо абсолютна різниця буде позитивною, то впровадження фінансових інновацій можна вважати ефективним.

Зауважимо, що в банках дохід на одного клієнта в середньому вище, ніж в небанківських кредитних організаціях. Це пояснюється більшим попитом на послуги банків в порівнянні з небанківськими кредитними організаціями, а також великими фінансовими можливостями. В основному дохід від впровадження фінансових інновацій полягає в отриманні комісії або тарифа за

обслуговування.

Соціально-психологічний ефект визначається реакцією населення на впроваджені комерційними банками та небанківськими кредитними організаціями нововведення (чим вище ступінь задоволеності населення послугами кредитних організацій і рівень фінансової грамотності, тим вищий соціальний ефект від впровадження фінансових інновацій).

Науково-технічний ефект характеризує рівень наукових розробок в області фінансових інновацій у банківській сфері і визначається за допомогою рейтингової оцінки, тобто сумарного значення п'яти показників (факторів) для оцінювання: новизна, оптимальність, практична користь, винахідницький рівень, використання передових технологій.

Таким чином, науково-технічний ефект показує місце конкретної фінансової інновації в галузі наукових розробок і дозволяє кредитній організації завчасно визначити ефективність її впровадження.

На наш погляд, для підвищення науково-технічного ефекту в області фінансових інновацій в Україні необхідно:

– створювати науково-дослідні центри. Причому доцільніше створювати центри не всеукраїнського масштабу, а, наприклад, регіонального. На нашу думку, саме в регіонах висуваються наймасштабніші ідеї;

– фінансувати науково-дослідні центри. Фінансування має бути не тільки з регіонального бюджету, а й з державного, оскільки місцеві бюджети не володіють достатніми фінансовими ресурсами. Крім того питома доля фінансування повинна бути направлена від приватного бізнесу.

Таким чином, ми з'ясували, що ефективність фінансових інновацій - категорія, що відображає відповідність інноваційного проекту цілям та інтересам його учасників. Для кожного з учасників ефективність може бути різною. На відміну від існуючих методик вартісної оцінки економічних ефектів від застосування фінансових інновацій в банках і небанківських кредитних організаціях, нами було запропоновано доповнити її оцінкою цільових ефектів (соціально-психологічного, науково-технічного) з розробкою нових прийомів, адаптованих до аналізу фінансових інновацій (соціальне опитування ставлення населення до фінансових інновацій та рейтингова п'ятифакторна оцінка наукової цінності інновацій).

Список використаних джерел:

1. Василенок К.В. Ефективність інвестиційного проекту: поняття, види, принципи оцінки [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.ibl.ru>.
2. Экономика инноваций: учебник (ГРИФ) [Текст] / под ред. В.Я. Горфинкель. - М.: ИНФРА-М, Вузовский учебник, 2009. – С. 115.
3. Методика визначення ефективності витрат на наукові дослідження і розробки та їх впровадження [Електронний ресурс] : Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>